

Τεχνική υποστήριξη για τη διαδικασία αποϊδρυματοποίησης στην Ελλάδα
Σύμβαση επιχορήγησης: SRSS/S2019/02

Σελίδα | 1

Οδικός χάρτης διαβούλευσης με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη

**Παραδοτέο 5 (σύμφωνα με το Πλάνο εργασίας) με βάση το
Στοιχείο 1, Αποτέλεσμα 1.1, Δράση 1.1.1 «Υποστήριξη της
υλοποίησης της εθνικής στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης, οδικός
χάρτης και σχέδιο δράσης»**

Αναγνώριση συνεισφοράς & Δικαιώματα

Απόδοση προέλευσης: Παρακαλούμε να χρησιμοποιείτε την εξής παραπομπή για αυτό το έργο:
European Association of Service providers for Persons with Disabilities (EASPD), Βρυξέλλες,
Νοέμβριος 2020.

Copyright: Copyright © EASPD 2020. Με την επιφύλαξη παντός νομίμου δικαιώματος. Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή, η αποθήκευση ή η εισαγωγή κανενός τμήματος αυτού του εντύπου σε σύστημα ανάκτησης χωρίς την προηγούμενη άδεια των κατόχων πνευματικών δικαιωμάτων.

Περιεχόμενα

Κύριοι όροι και Συντομογραφίες	3
Εισαγωγή	4
Μεθοδολογία διαβούλευσης με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη	5
Ανάλυση	8
Συμπεράσματα και συστάσεις	23
Παράρτημα Ι: Υπόδειγμα 1. Διαβουλεύσεις με εκπροσώπους φορέων στην Ελλάδα.....	26

Κύριοι όροι και Συντομογραφίες

ΟΚΠ: Οργάνωση Κοινωνίας των Πολιτών

DI: Αποϊδρυματοποίηση

EASPD: European Association of Service providers for Persons with Disabilities (Ευρωπαϊκή Ένωση παρόχων υπηρεσιών για άτομα με αναπηρίες)

ΥΠΕΚΥΠ: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

ΜΚΟ: Μη Κυβερνητική Οργάνωση

ΟΑΕΔ: Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού

ΑμεΑ: Άτομα με αναπηρίες

Εισαγωγή

Το European Association of Service providers for Persons with Disabilities παρέχει τεχνική υποστήριξη στην Ελλάδα, στον τομέα της μεταρρύθμισης της αποϊδρυματοποίησης, σύμφωνα με τη Σύμβαση επιχορήγησης SRSS/S2019/02. Στόχος είναι η ανάπτυξη μιας εθνικής στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης και ενός σχεδίου δράσης, καθώς και των μέσων που θα υποστηρίξουν την υλοποίησή τους. Η στρατηγική εστιάζει σε τέσσερις ομάδες στόχου: παιδιά, παιδιά με αναπηρία, ενήλικες με αναπηρία και ηλικιωμένους. Στη διάρκεια του κύκλου ζωής του έργου, πολλά ενδιαφερόμενα μέρη που υποστηρίζουν ή/και εκπροσωπούν τις ομάδες στόχου της στρατηγικής συμμετείχαν σε πολλές διαδικασίες διαβούλευσης.

Η διαβούλευση συνιστά μια διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας λαμβάνει χώρα ένας επίσημος διάλογος με συγκεκριμένο στόχο, αποσκοπώντας όχι μόνο στην συλλογή πληροφοριών, αλλά και στην αναζήτηση συμβουλών και απόψεων των ατόμων και των φορέων που συμμετέχουν στη διαδικασία. Το EASPD σε όλα τα στάδια του έργου της αποϊδρυματοποίησης συμβουλευόταν οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) που εκπροσωπούν τα άτομα τα οποία αφορά το έργο. Οι ΟΚΠ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, καθώς αποτελούν δίαυλο μεταξύ των φορέων λήψης αποφάσεων και των υποστηριζόμενων ατόμων, εκπροσωπούν τα συμφέροντα των ωφελούμενων τους, επηρεάζονται από τις μεταρρυθμίσεις που αναπτύσσονται, ενώ οι δημόσιες αρχές βασίζονται στις οργανώσεις αυτές για την υλοποίηση των στόχων τους.

Οι στόχοι αυτών των διαβουλεύσεων ήταν οι εξής:

- συγκέντρωση πληροφοριών από οργανώσεις βάσης σχετικά με την κατάσταση στη χώρα
- προσδιορισμός των αναγκών και των απόψεων των τεσσάρων ομάδων στόχου του έργου
- ενημέρωση των ΟΚΠ σχετικά με την πρόοδο του έργου
- διατύπωση συστάσεων για τις δράσεις της Στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης
- ενθάρρυνση των δημόσιων αρχών να συμπεριλάβουν τις ΟΚΠ στη διαδικασία λήψης αποφάσεων

- ενίσχυση των ΟΚΠ, με την ενεργή συμπερίληψή τους στην ανάπτυξη της Στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης.

Αυτός ο οδικός χάρτης παρέχει αρχικά πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε κατά τη διαβούλευση για καθένα από τα στοιχεία και τα παραδοτέα του έργου. Στη συνέχεια, στην ενότητα «Ανάλυση», παρουσιάζει τις εκθέσεις που συντάχθηκαν μετά από κάθε διαβούλευση. Στην ενότητα «Συμπεράσματα και συστάσεις» παρουσιάζεται μια σύνοψη των βασικών πληροφοριών που παρείχαν τα ενδιαφερόμενα μέρη στη διάρκεια των διαβουλεύσεων, ενώ στο τέλος επισυνάπτεται ένα Παράρτημα, το οποίο περιέχει τα υποδείγματα που χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή των πληροφοριών. Επιπλέον, τα πρακτικά των πέντε εργαστηρίων (το ένα δια ζώσης και τα τέσσερα ηλεκτρονικά) περιλαμβάνονται σε ξεχωριστά έγγραφα που έχουν ήδη κοινοποιηθεί στο ΥΠΕΚΥΠ και στη ΓΔ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ.

Μεθοδολογία διαβούλευσης με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη

Το πρώτο βήμα της μεθοδολογίας έγκειτο στον εντοπισμό των ενδιαφερόμενων μερών, των οργανισμών και των ατόμων που αναμένεται να επηρεαστούν από το έργο της αποϊδρυματοποίησης, καθώς και στη δημιουργία ενός **μητρώου ενδιαφερόμενων μερών** με βάση τις τέσσερις ομάδες στόχου της στρατηγικής. Τα ενδιαφερόμενα μέρη εντοπίστηκαν μέσω:

- αλληλεπιδράσεων με το ΥΠΕΚΥΠ
- έρευνας γραφείου
- αλληλεπιδράσεων με τα μέλη του EASPD στην Ελλάδα, τα οποία επίσης ενημερώθηκαν και συμπεριλήφθηκαν στο πρόγραμμα
- συναντήσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη που εντοπίστηκαν πρώτα, τα οποία μας έφεραν σε επαφή με άλλους ενδιαφερόμενους οργανισμούς.

Το μητρώο ενδιαφερόμενων μερών έχει επισυναφθεί στο Παράρτημα II.

Η ανάπτυξη και η υλοποίηση μιας μεταρρύθμισης για την αποϊδρυματοποίηση στην Ελλάδα περιλαμβάνει την ανάπτυξη πολυάριθμων εργαλείων, τα οποία σκιαγραφούνται στην περιγραφή των δράσεων του έργου. Για κάθε εργαλείο έπρεπε να εφαρμοστεί διαφορετική προσέγγιση, προκειμένου να συμπεριληφθούν αποτελεσματικά τα ενδιαφερόμενα μέρη σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής του έργου. Συνεπώς, το EASPD πραγματοποίησε:

- 9 συναντήσεις δια ζώσης
- Συνεχείς εβδομαδιαίες συναντήσεις με το ΥΠΕΚΥΠ
- 7 διαβουλεύσεις μέσω βίντεο: 6 με οργανισμούς για τα παιδιά και 1 με έναν οργανισμό παροχής υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρία
- 10 συνεντεύξεις μέσω βίντεο
- 79 ανταλλαγές e-mail
- 1 εργαστήριο δια ζώσης
- 4 ηλεκτρονικά εργαστήρια με περίπου 50 συμμετέχοντες το καθένα
- 6 ηλεκτρονικές ομάδες εργασίας με περίπου 20 συμμετέχοντες η καθεμία

Αναλυτικότερα, τα μέσα διαβούλευσης που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη κάθε εργαλείου ήταν τα εξής:

- Ένα εργαστήριο για την ανάπτυξη της Στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης με εκπροσώπους από δώδεκα οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, το ΥΠΕΚΥΠ, τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού Εσωτερικών Πολιτικών, την Εκκλησία της Ελλάδος και τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Αττικής και Δυτικής Ελλάδας.
- Ανταλλαγές e-mail μετά το εργαστήριο, οι συμμετέχοντες του οποίου έστειλαν τη συνεισφορά τους για το έγγραφο εργασίας της Στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης.
- Ηλεκτρονικές και δια ζώσης συναντήσεις με το ΥΠΕΚΥΠ για την ανάπτυξη της Στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης.
- Επιμέρους διαβουλεύσεις μέσω βίντεο με οργανισμούς στην Ελλάδα που εκπροσωπούν τουλάχιστον μία από τις τέσσερις ομάδες στόχου της Στρατηγικής για την ανάπτυξη του Σχεδίου δράσης σχετικά με την υλοποίηση της εθνικής Στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης. Η θεματολογία που χρησιμοποιήθηκε για τις διαβουλεύσεις παρουσιάζεται στο Παράρτημα Ι με τίτλο «Υπόδειγμα 1. Διαβουλεύσεις με φορείς στην Ελλάδα». Η συνεισφορά των συμμετεχόντων στις διαβουλεύσεις παρουσιάζεται στην ενότητα «Ανάλυση» αυτού του αρχείου με τίτλο «Εκθέσεις από τις διαβουλεύσεις με φορείς στην Ελλάδα».
- Ανταλλαγές e-mail με εκπροσώπους φορέων στην Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, με στόχο την εύρεση βέλτιστων πρακτικών για τη διαβίωση σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, για την ανάπτυξη των Ενημερωτικών δελτίων σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τη διαβίωση σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.

- Συνεντεύξεις μέσω βίντεο για την ανάπτυξη των Ενημερωτικών δελτίων σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τη διαβίωση σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.
- Διαβουλεύσεις μέσω βίντεο για την εύρεση υφιστάμενου εκπαιδευτικού υλικού για την ανάπτυξη του προγράμματος εκπαίδευσης των εκπαιδευτών εργαζομένων κοινωνικής φροντίδας και των υπευθύνων τους σε υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.
- Έξι διαδικτυακές ομάδες εργασίας που εστίαζαν στο Σχέδιο δράσης της αποϊδρυματοποίησης με εκπροσώπους από το ΥΠΕΚΥΠ, τα Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Αττικής και Δυτικής Ελλάδας και δέκα οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Ανάλυση

1. Εκθέσεις από τις διαβουλεύσεις με φορείς στην Ελλάδα.

1.1 Διαβουλεύσεις με φορείς σε υπηρεσίες παιδικής προστασίας

1.1.1 Έκθεση της διαβούλευσης με το Κέντρο Ερευνών Ρίζες ΑμΚΕ

Ημερομηνία: 28/7/2020

Συμμετέχοντες:

- Μαίρη Θεοδωροπούλου, Κέντρο Ερευνών Ρίζες ΑμΚΕ
- Κωνσταντίνα Λεβέντη, EASPD

Γενικές πληροφορίες σχετικά με το Κέντρο Ερευνών Ρίζες:

- Το Κέντρο Ερευνών Ρίζες προσφέρει κατάρτιση σε ανάδοχες οικογένειες μέσω εκπαιδευτικών σεμιναρίων. Από κοινού με την οργάνωση Eurochild θα εκπαιδεύσουν τον Σεπτέμβριο επιμελητές ανηλίκων από τους Δήμους Αθηναίων και Πειραιά. Μάλιστα, ευελπιστούν να παράσχουν αυτήν την εκπαίδευση σε επιμελητές σε ολόκληρη την Ελλάδα, ωστόσο δεν έχουν λάβει χρηματοδότηση για τον σκοπό αυτό.
- Το Κέντρο Ερευνών Ρίζες συνεργάζεται με την οργάνωση Eurochild, το Ινστιτούτο Υγείας και τον Συνήγορο του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στάδια του χωρισμού του παιδιού από την οικογένεια:

- Το παιδί χωρίζεται από την οικογένεια κατόπιν καταγγελίας, χωρίς να ειδοποιηθούν οι κοινωνικές υπηρεσίες της Περιφέρειας ή του Δήμου και χωρίς να προηγηθεί έρευνα.
- Η αστυνομία ειδοποιεί το [Χαμόγελο του Παιδιού](#), μία οργάνωση που προσφέρει υπηρεσίες υποστήριξης για παιδιά και οικογένειες που έχουν ανάγκη στην Ελλάδα. Το Χαμόγελο του Παιδιού προσφέρει υπηρεσίες πρόληψης, μια Εθνική Γραμμή SOS για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας κατά των παιδιών, Σπίτια για παιδιά θύματα οποιασδήποτε μορφής βίας, Σπίτια Ημερήσιας Φροντίδας για παιδιά των οποίων οι οικογένειες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα, καθώς και υπηρεσίες πρόληψης και παρέμβασης σε περιπτώσεις εμπορίας και παράνομης διακίνησης παιδιών.
- Ο/Η εισαγγελέας χορηγεί άδεια στο Χαμόγελο του Παιδιού για την απομάκρυνση του παιδιού.

- Το Χαμόγελο του Παιδιού απομακρύνει άμεσα το παιδί με ασθενοφόρο, χωρίς να ειδοποιήσει προηγουμένως τις κοινωνικές υπηρεσίες προκειμένου να ερευνηθεί η υπόθεση. Έχουν σημειωθεί περιστατικά κατά τα οποία το παιδί απομακρύνθηκε για λόγους ήσσονος σημασίας που δεν δικαιολογούσαν την απομάκρυνση, η οποία ωστόσο πραγματοποιήθηκε κανονικά.
- Το παιδί μεταφέρεται στο νοσοκομείο για εξετάσεις, ενώ η μητέρα έχει το δικαίωμα να είναι μαζί του, χωρίς όμως να έχει καμία υποστήριξη.
- Το παιδί μπορεί να παραμείνει στο νοσοκομείο για τουλάχιστον τρεις, ακόμα και έξι, μήνες προτού τοποθετηθεί σε ίδρυμα.
- Στην Ελλάδα, στις περισσότερες περιπτώσεις δεν εξετάζεται η πιθανότητα να επιστρέψει το παιδί στη βιολογική του οικογένεια, αντίθετα τα παιδιά τοποθετούνται απευθείας σε ιδρύματα και εγγράφονται στο μητρώο αναδοχής και υιοθεσίας.

Ζητήματα και κενά που εντοπίστηκαν:

- Σε ορισμένες περιπτώσεις, το γεγονός ότι οι ανάδοχοι γονείς δεν έχουν την κηδεμονία του παιδιού ενδέχεται να οδηγεί σε ζητήματα λογοδοσίας και σε αδυναμία λήψης αποφάσεων ή υλοποίησης ενεργειών. Αυτό είναι ιδιαίτερα προβληματικό όταν οι γονείς δεν επιθυμούν να τεθούν τα παιδιά τους υπό ανάδοχη φροντίδα. Η έλλειψη επίσημης κηδεμονίας παρεμποδίζει, κατά συνέπεια, τη δυνατότητα υπογραφής εγγράφων και λήψης αποφάσεων (π.χ. παροχή άδειας για ιατρική διαδικασία, εφόσον αυτή χρειαστεί).
- Υπάρχει μια Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας στην οποία μπορούν να καλούν οι πολίτες και η αστυνομία σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας/ατόμων που αντιμετωπίζουν κάποια κρίση ή ακόμα και σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Ωστόσο, οι περισσότεροι πολίτες και υπηρεσίες δεν γνωρίζουν αυτήν τη γραμμή και συχνά καλούν το Χαμόγελο του Παιδιού. (Η τηλεφωνική γραμμή παρέχεται από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Ο αριθμός είναι: 197)
- Οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν έχουν εκπαιδευτεί για τη διαχείριση τέτοιων υποθέσεων και δεν πραγματοποιούν τυχαίες επισκέψεις σε οικογένειες για τις οποίες υπάρχουν υποψίες παραμέλησης ή κακοποίησης παιδιού.
- Δεν παρέχονται υπηρεσίες ή υποστήριξη στην οικογένεια από την οποία απομακρύνεται το παιδί.

- Επίσης, δεν εξετάζεται αν το παιδί μπορεί αργότερα να επιστρέψει στη βιολογική του οικογένεια, ενώ δεν προσφέρονται καθόλου υπηρεσίες στις οικογένειες αυτές. Για παράδειγμα, αν το παιδί θα μπορούσε να επιστρέψει αργότερα στην οικογένειά του με την παροχή των κατάλληλων υπηρεσιών υποστήριξης, τότε αυτή η πληροφορία θα μπορούσε να καταγράφεται στο μητρώο αναδοχής. Έτσι, το παιδί θα μπορούσε παραμείνει σε ανάδοχη οικογένεια για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, αντί να υιοθετηθεί, αφού μπορεί αργότερα να επιστρέψει στη βιολογική του οικογένεια.
- Η ανάδοχη φροντίδα στην Ελλάδα δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς, καθώς οι περισσότεροι θέλουν να υιοθετήσουν, αλλά είναι πολύ λίγοι εκείνοι που προτίθενται να έχουν τον ρόλο ανάδοχου γονέα.
- Δεν γνωρίζουμε τον ακριβή αριθμό των παιδιών που βρίσκονται σε ιδρύματα. Σύμφωνα με καταγραφή που πραγματοποίησαν το 2015 το Κέντρο Ερευνών Ρίζες και η οργάνωση Eurochild, 2.800 παιδιά ζουν σε ιδρύματα. Από αυτά, 1.000 είναι παιδιά με αναπηρία, πολλά είναι έφηβοι άνω των 12 ετών και περίπου 500 είναι παιδιά μικρότερης ηλικίας.
- Οι ανάδοχοι γονείς λαμβάνουν επίδομα, αλλά μόνο αν το παιδί τεθεί στη φροντίδα τους μέσω δημόσιου νοσοκομείου της Αθήνας. Αν το παιδί τοποθετηθεί από νοσοκομείο εκτός Αθήνας, οι ανάδοχοι γονείς δεν λαμβάνουν επίδομα.
- Οι ανάδοχοι γονείς που φροντίζουν παιδιά με αναπηρία δεν λαμβάνουν κάποια βοήθεια για να τροποποιήσουν το περιβάλλον τους, ώστε να παρέχουν υποστήριξη στο παιδί σύμφωνα με τις ανάγκες του.
- Οι ανάδοχες μητέρες δεν λαμβάνουν γονική άδεια ή ημέρες άδειας, προκειμένου να φροντίσουν το θετό παιδί τους, όπως οι βιολογικές μητέρες.
- Οι επιμελητές ανηλίκων υπάγονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και υποστηρίζουν παιδιά που έχουν τελέσει ποινικές πράξεις. Υπάρχει ειδικό μητρώο για τους ανάδοχους γονείς των παιδιών με βεβαρυμένο παρελθόν. Αυτοί οι ανάδοχοι γονείς δεν λαμβάνουν επιδόματα.
- Λόγω έλλειψης συστημάτων υποστήριξης, πολλά από τα νεαρά άτομα που αποχωρούν από το σύστημα πρόνοιας ενδέχεται να εμπλακούν στην πορνεία ή στον εθισμό στα ναρκωτικά (ορισμένες φορές μάλιστα στην πώληση ναρκωτικών), ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν οικονομικά τον εαυτό τους.

- Δεν παρέχονται υπηρεσίες για παιδιά/εφήβους που είχαν υιοθετηθεί και ξαφνικά παύουν να έχουν σχέση υιοθεσίας με τη θετή τους οικογένεια. Οι γονείς έχουν το δικαίωμα να τερματίσουν δικαστικώς την υιοθεσία, ωστόσο τα πρώην υιοθετημένα άτομα μένουν μετά χωρίς υποστήριξη, ούτε καν επώνυμο.

Αποτελεσματική διαδικασία:

- Στην Ελλάδα, υπάρχει πολύ καλή διαδικασία αξιολόγησης των ανάδοχων οικογενειών. Έτσι, όταν τα παιδιά τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες, λαμβάνουν την κατάλληλη φροντίδα από τους ανάδοχους γονείς τους.

Γενικές προτάσεις:

- Πριν την απομάκρυνση ενός παιδιού, η υπόθεση θα πρέπει να ερευνάται από τις κοινωνικές υπηρεσίες, εκτός των περιπτώσεων που υπάρχει έκτακτη ανάγκη και το παιδί βρίσκεται σε κίνδυνο.
- Πρέπει να εφαρμοστεί ένα διαφορετικό νομικό πλαίσιο, μεταξύ του ιδρύματος, της περιφέρειας/του δήμου που επιβλέπει τη μετάβαση στην ανάδοχη φροντίδα και τους ανάδοχους γονείς, ώστε να υπάρχει ίσως κοινή κηδεμονία. Εναλλακτικά, οι ανάδοχοι γονείς να έχουν την προσωρινή κηδεμονία, την οποία μπορεί να εποπτεύει κάποιος φορέας ή αρχή.
- Η καταγραφή των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα.
- Οι ανάδοχοι γονείς πρέπει να ευαισθητοποιούνται/ να λαμβάνουν κίνητρα για την ανάδοχη φροντίδα.
- Όλοι οι ανάδοχοι γονείς θα πρέπει να λαμβάνουν το σχετικό επίδομα για το θετό παιδί τους, ανεξάρτητα από το ίδρυμα/νοσοκομείο από το οποίο μεταφέρθηκε το παιδί, καθώς και την υπηρεσία που επιβλέπει τη μετάβαση του παιδιού στην ανάδοχη φροντίδα. Το Υπουργείο Εργασίας και το Υπουργείο Δικαιοσύνης πρέπει να συνεργάζονται ως εποπτεύοντες φορείς που τοποθετούν παιδιά στην ανάδοχη φροντίδα.
- Το Υπουργείο Εργασίας, το Υπουργείο Παιδείας και το Υπουργείο Δικαιοσύνης πρέπει να συνεργάζονται, καθώς οι υπηρεσίες που παρέχονται από αυτά τα τρία υπουργεία αλληλοεπικαλύπτονται, αλλά δεν είναι καλά συνδεδεμένες.
- Το Υπουργείο Παιδείας θα πρέπει να συμπεριληφθεί σε αυτό το μνημόνιο συνεργασίας, καθώς τα νεαρά άτομα που αποχωρούν από το σύστημα φροντίδας θα πρέπει να υποστηρίζονται μέσω των υπηρεσιών που παρέχει ο ΟΑΕΔ. Ο [ΟΑΕΔ](#) είναι ο δημόσιος οργανισμός που προωθεί την

απασχόληση, παρέχει ασφάλιση και επιδόματα ανεργίας, παροχές κοινωνικής προστασίας και βοηθήματα, όπως το επίδομα μητρότητας, καθώς και επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση. Προκειμένου ο ΟΑΕΔ να στηρίζει οικονομικά τα νεαρά άτομα που αποχωρούν από το σύστημα φροντίδας, πρέπει, επιπλέον του επιδόματος, να τους προσφέρει δωρεάν συμμετοχή στα προγράμματα εκπαίδευσης που παρέχει, ώστε να μπορούν να εξελίξουν τις γνώσεις τους και να βρουν μια θέση εργασίας που μπορεί να τους στηρίξει οικονομικά.

- Τα ιδιωτικά πανεπιστήμια/κολέγια/κέντρα κατάρτισης μπορεί να παρέχουν το καθένα τουλάχιστον μία δωρεάν θέση για άτομα που δεν έχουν γονική υποστήριξη, στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.
- Οι ανάδοχες μητέρες θα πρέπει να λαμβάνουν γονική άδεια ή ημέρες άδειας, προκειμένου να φροντίσουν τα θετά παιδιά τους, όπως οι βιολογικές μητέρες.
- Πρέπει να διαμορφωθούν διαμερίσματα υποστηριζόμενης διαβίωσης για εφήβους με ποινικό μητρώο ή εφήβους που δυστυχώς δεν θα υιοθετηθούν ή εφήβους των οποίων η υιοθεσία έχει τερματιστεί.
- Πρέπει να αναπτυχθούν προγράμματα εκπαίδευσης για κοινωνικούς λειτουργούς, εισαγγελείς και επιμελητές ανηλίκων.
- Πρέπει να αναπτυχθούν ομάδες συνηγορίας και διομότιμες (peer-to-peer) ομάδες για την υποστήριξη των νεαρών ατόμων που αποχωρούν από το σύστημα φροντίδας.
- Πρέπει να αναπτυχθεί ένα δίκτυο υποστήριξης και συνεργασίας μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών, από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς/υπηρεσίες.

1.1.2 Έκθεση της διαβούλευσης με τα Παιδικά Χωριά SOS

Ημερομηνία: 29/7/2020

Συμμετέχοντες:

- Στέργιος Σιφνιός – Παιδικά Χωριά SOS
- Μυρτώ Ξανθοπούλου – Παιδικά Χωριά SOS
- Κωνσταντίνα Λεβέντη – EASPD

Σημειώσεις από τη συζήτηση:

- Τα Παιδικά Χωριά SOS έχουν υλοποιήσει διάφορες δράσεις σε ιδρύματα για την υποστήριξη της αποϊδρυματοποίησης, όπως είναι η ανάπτυξη και η παροχή προγραμμάτων εκπαίδευσης στο προσωπικό.
- Από το 2017, τα Παιδικά Χωριά SOS έχουν υποστηρίξει δέκα διαφορετικές δημόσιες υπηρεσίες, όπως τη Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας «Αναρρωτήριο Πεντέλης». Προωθούν τις δράσεις τους μέσω των ΜΜΕ, προκειμένου να υποστηρίξουν την αλλαγή στη νοοτροπία της ελληνικής κοινωνίας. Συνεργάζονται στενά με τους δήμους και τις περιφέρειες.

Ζητήματα και κενά που εντοπίστηκαν:

- Το 85% των παιδιών που έχουν απομακρυνθεί από τις οικογένειές τους μεταφέρονται σε ιδρύματα και η λύση δεν έγκειται μόνο στην υιοθεσία ή την ανάδοχη φροντίδα.
- Η ανάδοχη φροντίδα εξακολουθεί να παρουσιάζει πολλά προβλήματα, καθώς η αντιστοίχιση παιδιού-ανάδοχης οικογένειας δεν είναι πάντα αποτελεσματική. Αυτό το πρόβλημα είναι γνωστό σε διεθνές επίπεδο, καθώς το 40% των παιδιών που τίθενται υπό ανάδοχη φροντίδα επιστρέφουν σε ιδρύματα. Τα αδέρφια συχνά χωρίζονται και δεν τοποθετούνται μόνο σε διαφορετικές οικογένειες, αλλά και σε διαφορετικές πόλεις/περιφέρειες.
- Υπάρχουν προβλήματα με την ορθή εφαρμογή του νέου νόμου για την υιοθεσία/αναδοχή, καθώς διατίθενται λιγότερα δεδομένα για τα ιδρύματα που λειτουργεί η Εκκλησία.
- Η ανάπτυξη ενός πλαισίου υψηλής ποιότητας και η θέσπιση κανονισμών περί ποιότητας για τα βασικά πρότυπα λειτουργίας των ιδρυμάτων και της εξωοικογενειακής φροντίδας έπρεπε να είχε προηγηθεί της κατάρτισης του νέου νόμου για την υιοθεσία/αναδοχή. Δυστυχώς, όμως, αυτό δεν συνέβη.

Γενικές προτάσεις:

- Πρέπει να επιτευχθεί συστημική αλλαγή της νοοτροπίας στην Ελλάδα, καθώς υπάρχουν βαθιά ριζωμένες και παγιωμένες αντιλήψεις.
- Η αποϊδρυματοποίηση είναι μια δυναμική διαδικασία, για την οποία απαιτούνται γνώσεις, ισχυρή πολιτική θέληση και ορθή υλοποίηση σχεδίων.
- Προκειμένου να είναι αποτελεσματική η διαδικασία της αποϊδρυματοποίησης, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η ορθή κατανομή κεφαλαίων και η ανάπτυξη μιας αποδοτικής επικοινωνιακής στρατηγικής.

- Προτού αναπτυχθεί και εφαρμοστεί κάποιο νομικό πλαίσιο, είναι σημαντικό να προετοιμαστεί και να σχεδιαστεί κατάλληλα.
- Πρέπει να δημιουργηθούν διασυνδέσεις και συνεργασίες μεταξύ όλων των παραγόντων των υπηρεσιών παιδικής προστασίας, από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και τους εισαγγελείς, τις υπηρεσίες που υποστηρίζουν την αποτροπή του χωρισμού του παιδιού μέχρι τις υπηρεσίες που υποστηρίζουν την οικογένεια και την προετοιμάζουν για τον χωρισμό της από το παιδί. Αναγκαία είναι επίσης η προετοιμασία της μονάδας που θα υποδεχτεί το παιδί μετά τον χωρισμό.
- Πρέπει να αναπτυχθούν προγράμματα που θα υποστηρίξουν την αλλαγή στη νοοτροπία της κοινωνίας απέναντι στην ανάδοχη φροντίδα → Για την εφαρμογή του νέου νόμου για την υιοθεσία/αναδοχή. Η ελληνική κοινωνία δεν γνωρίζει αρκετά για την ανάδοχη φροντίδα και πολλοί θέλουν να υιοθετήσουν, αλλά όχι να γίνουν ανάδοχοι γονείς.
- Πρέπει να αναπτυχθεί ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης για τους ανάδοχους γονείς.
- Πρέπει να αναπτυχθούν προγράμματα εκπαίδευσης για το προσωπικό στα ιδρύματα, τα οποία θα αφορούν στη συνεργασία με τη βιολογική οικογένεια του παιδιού/την οικοδόμηση σχέσεων. (Το προσωπικό στα ιδρύματα δεν είναι καλά εκπαιδευμένο, δεν επαρκεί, δεν συνεργάζεται με τη βιολογική οικογένεια του παιδιού και δεν υποστηρίζει τις σχέσεις μεταξύ του παιδιού και της βιολογικής του οικογένειας.)
 - Σχετικά με την εκπαίδευση του προσωπικού, οι προσπάθειές μας δεν εστιάζουν μόνο στο εκπαιδευτικό υλικό ή την παροχή της εκπαίδευσης, αλλά και στο πώς θα διασφαλίσουμε ότι το προσωπικό θα ακολουθεί στις καθημερινές του δραστηριότητες τις στρατηγικές/προσεγγίσεις πάνω στις οποίες εκπαιδεύτηκε.
- Πρέπει να αναπτυχθούν υπηρεσίες για τη μετέπειτα φροντίδα των παιδιών. Πρέπει να αναπτυχθεί ένα πρόγραμμα προετοιμασίας για εφήβους (που αποχωρούν από το σύστημα φροντίδας), ώστε να ζουν ανεξάρτητα και να εντάσσονται στην κοινωνία.
- Πρέπει να αναπτυχθούν υπηρεσίες για τα παιδιά που δεν μεταβαίνουν στην ανάδοχη φροντίδα/υιοθεσία.

1.1.3 Έκθεση της διαβούλευσης με την οργάνωση LUMOS

Ημερομηνία: 7/7/2020

Συμμετέχοντες:

- Κωνσταντίνα Κιντώνη (LUMOS)
- Βασίλης Καλοπίσης (EASPD)

Σημειώσεις από τη συζήτηση:

- Ο Βασίλης Καλοπίσης παρουσίασε την πρόοδο που έχει σημειωθεί σε ό,τι αφορά τη Στρατηγική αποϊδρυματοποίησης και το Σχέδιο δράσης.
- Η Κωνσταντίνα Κιντώνη διατύπωσε συγκεκριμένες συστάσεις σχετικά με το τμήμα της Στρατηγικής και του Σχεδίου δράσης που αφορά στα δικαιώματα των παιδιών:
 - Ανάγκη για ρεαλιστική καταγραφή των υπηρεσιών
 - Προβληματισμοί σχετικά με την πρόοδο της αποϊδρυματοποίησης σε ιδρύματα στα Λεχαινά και τη Βούλα
 - Ανάγκη για συνεκτικό πρωτόκολλο σχετικά με την κακοποίηση και την παραμέληση παιδιών
 - Ανάγκη για ενοποιημένο τρόπο παρακολούθησης των παιδιών που τυγχάνουν στο σύστημα αποϊδρυματοποίησης
- Η Κωνσταντίνα Κιντώνη πρότεινε εκπαιδευτικό υλικό που πρέπει να συμπεριληφθεί στο παραδοτέο σχετικά με την ανάπτυξη των προγραμμάτων εκπαίδευσης των εκπαιδευτών και μοιράστηκε ορθές πρακτικές από το εξωτερικό.
- Δήλωσε, επίσης, ότι προτίθεται να συμμετάσχει ως εκπαιδύτρια στο πρόγραμμα εκπαίδευσης του προσωπικού που θα αναπτυχθεί από το EASPD σε συνεργασία με το ΥΠΕΚΥΠ.
- Έλαβε πρόσκληση να συμμετάσχει στον δεύτερο γύρο διαβουλεύσεων τον Σεπτέμβριο του 2020.

1.1.4 Έκθεση της διαβούλευσης με το Συνήγορο του Πολίτη για τα Δικαιώματα του

Παιδιού

Ημερομηνία: 7/7/2020

Συμμετέχοντες:

- Θεώνη Κουφονικολάκου (Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού από την Ελλάδα)
- Βασίλης Καλοπίσης (EASPD)

Σημειώσεις από τη συζήτηση:

- Ο Βασίλης Καλοπίσης παρείχε μια γενική εικόνα του έργου αποϊδρυματοποίησης που έχει αναλάβει το EASPD. Η κ. Κουφονικολάκου περιέγραψε τις δράσεις του Συνηγόρου και τις σημαντικές πρωτοβουλίες διαβούλευσης που έχει αναλάβει με ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα της παιδικής προστασίας. Το περιεχόμενο της συζήτησης συνοψίζεται στον παρακάτω πίνακα.

Ανάγκη/Έλλειψη	Απαιτούμενη δράση	Στόχος	Φορέας υλοποίησης	Εποπτεύων φορέας
Έλλειψεις διατάξεις για την αποτροπή της ιδρυματοποίησης. Ανεπαρκείς παρεμβάσεις για την υποστήριξη φυσικών οικογενειών που διατρέχουν κίνδυνο. Υποστελέχωση και ανεπαρκής εκπαίδευση δημοτικών κοινωνικών υπηρεσιών. Αδυναμία πρόσληψης νέων υπαλλήλων από τους δήμους	Ανάπτυξη κοινωνικών υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης για προσδιορισμό/ υποστήριξη των οικογενειών που διατρέχουν κίνδυνο	Ενίσχυση των υπηρεσιών πρόληψης στην τοπική κοινότητα, υποστήριξη της φυσικής οικογένειας και αποφυγή ιδρυματοποίησης. Περαιτέρω εμπλοκή στη φυσική οικογένεια, προκειμένου να επιστρέψει σε αυτήν το παιδί που μεταφέρθηκε σε ίδρυμα.	Πρέπει να θεσπιστούν φορείς ιδιωτικού δικαίου για τις κοινωνικές υπηρεσίες σε επίπεδο δήμου με συμβάσεις τουλάχιστον πέντε ετών, οι οποίοι θα λειτουργούν συμπληρωματικά προς τις υφιστάμενες κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων.	Εποπτεία από κάποιον κεντρικό φορέα;
Ασυνέπεια και ανομοιογένεια στη διαχείριση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών σε κοινωνικές	Θέσπιση πρωτοκόλλου για τη διαχείριση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών, το	Καθιέρωση κοινής και επιστημονικής προσέγγισης απέναντι στην κακοποίηση και την παραμέληση.	Υπουργείο Εργασίας και Υπουργείο Εσωτερικών	Υπουργείο Εργασίας

υπηρεσίες	οποίο θα είναι κοινό για όλες τις υπηρεσίες παιδικής προστασίας. Χρήση του σχετικού υλικού που παράχθηκε στο πλαίσιο της συνεργασίας των ΙΙΟ, του ΣΚΛΕ και του ΕΚΚΑ.			
Ασυνέπεια και ανομοιογένεια στη διαχείριση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών σε κοινωνικές υπηρεσίες	Εκπαίδευση των εργαζομένων σε κοινωνικές υπηρεσίες πάνω στη χρήση του πρωτοκόλλου για τη διαχείριση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών.	Ορθή εφαρμογή του πρωτοκόλλου για τη διαχείριση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών		
Αρχική τοποθέτηση των παιδιών που απομακρύνονται από τις οικογένειές τους σε νοσοκομεία. Αδυναμία των κοινωνικών υπηρεσιών των νοσοκομείων να υποστηρίξουν τα παιδιά και	Συντονισμός, ενεργοποίηση έκτακτης ανάδοχης φροντίδας, ώστε τα παιδιά που απομακρύνονται από τις οικογένειές τους να μην χρειάζεται να παραμείνουν σε νοσοκομείο ή ίδρυμα, αλλά να μεταβαίνουν	Αποφυγή ιδρυματοποίησης στην πηγή		

να σταθούν δίπλα τους στη μετάβαση σε εξωιδρυματικά περιβάλλοντα	απευθείας σε ανάδοχες οικογένειες (επαγγελματίες ή όχι)			
Αρχική τοποθέτηση των παιδιών που απομακρύνονται από τις οικογένειές τους σε νοσοκομεία. Αδυναμία των κοινωνικών υπηρεσιών των νοσοκομείων να υποστηρίξουν τα παιδιά και να σταθούν δίπλα τους στη μετάβαση σε εξωιδρυματικά περιβάλλοντα	Αναθεώρηση του άρθρου 16 του νόμου για την υιοθεσία και την αναδοχή με στόχο την προώθηση και τη διευκόλυνση της επαγγελματικής ανάδοχης φροντίδας			
Μικρός αριθμός ατόμων που ενδιαφέρονται να αναλάβουν τον ρόλο ανάδοχου γονέα	Δράσεις για την ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση της ευρύτερης κοινότητας σχετικά με την ανάδοχη φροντίδα	Αύξηση των ατόμων που ενδιαφέρονται να αναλάβουν τον ρόλο ανάδοχου γονέα		
Έλλειψη ενημέρωσης των υποψήφιων ανάδοχων γονέων	Εκπαίδευση των ανάδοχων οικογενειών	Υποστήριξη των ανάδοχων οικογενειών		

<p>Έλλειψη προδιαγραφών για την εξουσιοδότηση, την πιστοποίηση και τη λειτουργία υπηρεσιών φιλοξενίας παιδιών. Στον ιδιωτικό τομέα, η κατάσταση είναι παντελώς ανεξέλεγκτη και υπάρχουν υπηρεσίες που λειτουργούν χωρίς καν εξουσιοδότηση.</p>	<p>Ανάπτυξη αρχικών ελάχιστων προτύπων ποιότητας για τη λειτουργία υπηρεσιών φιλοξενίας παιδιών. Ορισμός ενός χρονικού πλαισίου για τη συμμόρφωση με αυτές τις προδιαγραφές και επιβολή κυρώσεων σε περιπτώσεις απουσίας συμμόρφωσης (κλείσιμο υπηρεσιών και χρηματικά πρόστιμα στους υπόλογους)</p>	<p>Ευθυγράμμιση υπηρεσιών φιλοξενίας με διεθνείς συμβάσεις για τα δικαιώματα των παιδιών</p>	<p>Υπουργείο Εργασίας</p>	
<p>Έλλειψη εποπτείας των υπηρεσιών φιλοξενίας παιδιών</p>	<p>Θέσπιση μηχανισμού για την εποπτεία κλειστών δομών φροντίδας παιδιών και της συμμόρφωσης με συγκεκριμένες απαιτήσεις λειτουργίας. Νομοθεσία που να ορίζει την επέκταση των εξουσιών του Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών</p>	<p>Αποτελεσματική εποπτεία των κλειστών δομών φροντίδας παιδιών</p>		

	Υγείας και Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Υ.Π.) σε υπηρεσίες που εποπτεύονται από το ΥΠΕΚΥΠ			
Αρχική τοποθέτηση των παιδιών που απομακρύνονται από τις οικογένειές τους σε νοσοκομεία. Αδυναμία των κοινωνικών υπηρεσιών των νοσοκομείων να υποστηρίξουν τα παιδιά και να σταθούν δίπλα τους στη μετάβαση σε εξωιδρυματικά περιβάλλοντα	Δημιουργία μεταβατικών υπηρεσιών βραχυχρόνιας διαμονής (έως και δύο μήνες) για την παροχή της κατάλληλης υποστήριξης στα παιδιά που απομακρύνονται από τις οικογένειές τους και αναζήτηση έκτακτων λύσεων σε επίπεδο τοπικής κοινότητας	Επαρκής υποστήριξη και συνοδεία των παιδιών που απομακρύνονται από τις οικογένειές τους σε εξωιδρυματικά περιβάλλοντα		
Έλλειψη προετοιμασίας των εφήβων που ζουν σε ιδρύματα για τη μετάβαση στη διαβίωση στην τοπική κοινότητα	Δημιουργία στεγών υποστηριζόμενης διαβίωσης (έως και έξι ατόμων) για εφήβους με και χωρίς αναπηρία, με στόχο την προετοιμασία των εφήβων για τη μετάβαση στη διαβίωση στην τοπική	Προετοιμασία των νέων που ζουν σε κλειστά ιδρύματα για τη μετάβασή τους στην τοπική κοινότητα		

	κοινότητα			
--	-----------	--	--	--

1.2 Διαβουλεύσεις με οργανώσεις που υποστηρίζουν τα Άτομα με Αναπηρία

1.2.1. Έκθεση της διαβούλευσης με την Ε.Σ.Α.μεΑ. (Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία)

Ημερομηνία: 7/9/2020

Συμμετέχοντες:

- Κύριοι Βαρδακαστάνης, Λυμβαίος και Λογαράς (Ε.Σ.Α.μεΑ.)
- Βασίλης Καλοπίσης (EASPD)

Σημειώσεις από τη συζήτηση:

Ο κ. Καλοπίσης παρουσίασε την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στο έργο της αποϊδρυματοποίησης τους τελευταίους μήνες. Έγινε αναφορά σε όλα τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί, δηλαδή στην έκθεση ορθών πρακτικών, την ανάπτυξη του πρωτοκόλλου εκτίμησης αναγκών, την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για υπαλλήλους και υπευθύνους στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας, το παράτημα σχετικής νομοθεσίας και τις εκθέσεις σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση στα ιδρύματα Λεχαιών και ΠΙΚΠΑ Βούλας. Παρουσιάστηκαν αναλυτικά τα βήματα της διαβούλευσης με το Υπουργείο, καθώς και τα κύρια στοιχεία της Στρατηγικής αποϊδρυματοποίησης και το πρόχειρο του σχετικού Σχεδίου δράσης.

Βασικά σημεία:

Ο κ. Βαρδακαστάνης εξέφρασε την πρόθεση της Ε.Σ.Α.μεΑ. να διαδραματίζει πιο ενεργό ρόλο στη διαδικασία διαβουλεύσεων.

Ο κ. Λογαράς υπογράμμισε πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει σαφής καταγραφή των υφιστάμενων υπηρεσιών και δομών, καθώς και την ανάγκη να διατίθενται μη συγκεντρωτικά δεδομένα για τον αριθμό των ατόμων που ζουν σήμερα σε ιδρύματα.

Ο κ. Λυμβαίος πρότεινε να συμπεριληφθούν δράσεις στη Στρατηγική και στο Σχέδιο δράσης, οι οποίες θα αφορούν στους Ρομά, όπου υπάρχει σημαντική έλλειψη αξιόπιστων δεδομένων και παροχών.

1.3 Ομάδες εργασίας στο Σχέδιο δράσης για την αποϊδρυματοποίηση

Σχηματίστηκαν δύο διαφορετικές ομάδες εργασίας για αναλυτική συζήτηση σχετικά με την ανάπτυξη του Σχεδίου δράσης για την αποϊδρυματοποίηση. Η πρώτη ομάδα εστίασε στα τμήματα

του Σχεδίου δράσης που αφορούν στις ανάγκες των ενηλίκων με αναπηρία και των ηλικιωμένων και η δεύτερη ομάδα εργασίας εστίασε στα παιδιά με και χωρίς αναπηρία.

Η πρώτη ομάδα πραγματοποίησε τρεις διαδικτυακές συναντήσεις (23.10.20, 30.10.20, 4.11.20) με τη συμμετοχή δύο εκπροσώπων των ακόλουθων ενδιαφερόμενων μερών:

- EASPD
- Εκπρόσωπος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
- Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία
- i-living
- Δίκτυο παρόχων υπηρεσιών στον τομέα της αναπηρίας
- 50+
- Εκπρόσωπος του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Αττικής

Σελίδα | 22

Η δεύτερη ομάδα που εστίασε στα τμήματα του Σχεδίου δράσης που αφορούν σε παιδιά με και χωρίς αναπηρία πραγματοποίησε επίσης τρεις διαδικτυακές συναντήσεις (21.10.20, 26.10.20, 2.11.20) με τη συμμετοχή δύο εκπροσώπων των ακόλουθων ενδιαφερόμενων μερών:

- EASPD
- Εκπρόσωπος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
- Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού από την Ελλάδα
- ΠΟΣΓΚΑμεΑ
- Unicef
- Lumos
- ΑΜΥΜΩΝΗ, ΑΛΜΑ
- Παιδικά χωριά SOS
- Εκπρόσωπος του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Αττικής

1.3.1 Κύρια σημεία από τις ομάδες εργασίας για το Σχέδιο δράσης για την αποϊδρυματοποίηση

- Είναι εξαιρετικά σημαντικό να ευθυγραμμίζεται το Σχέδιο δράσης για την αποϊδρυματοποίηση με την Εθνική στρατηγική για την αναπηρία που υιοθέτησε πρόσφατα το Υπουργείο Εσωτερικών.
- Κατά τη διαδικασία καταγραφής που περιλαμβάνεται στο Σχέδιο δράσης είναι εξαιρετικά σημαντικό να επισημανθεί η ανάγκη να συλλέγονται όχι μόνο ποσοτικά αλλά και ποιοτικά δεδομένα.
- Θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι όλες οι ομάδες στόχου του έργου (παιδιά με και χωρίς αναπηρία, ενήλικες με αναπηρία και ηλικιωμένοι) συμμετέχουν πιο ενεργά στον από κοινού σχεδιασμό της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης.
- Πρέπει να γίνει μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για τη λειτουργία στεγών υποστηριζόμενης διαβίωσης, καθώς και να αναπτυχθούν ποιοτικά πρότυπα για τις υπηρεσίες αυτές.
- Υπάρχουν μεγάλα κενά στην κατάρτιση των υπαλλήλων σε όλες τις υπηρεσίες πρόνοιας.

- Η πρώιμη παιδική παρέμβαση (ΠΠΠ) είναι μείζονος σημασίας και, προκειμένου να λειτουργήσει σωστά, πρέπει επίσης να συμμετέχουν τα Υπουργεία Υγείας, Δικαιοσύνης, Εσωτερικών και Οικονομικών.
- Τα κέντρα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας πρέπει να αναμορφωθούν, ώστε να παρέχουν επίσης άμεσα υπηρεσίες στους ωφελούμενους.
- Τα κέντρα ανεξάρτητης διαβίωσης αποτελούν μια νέα υπηρεσία που μπορεί να προστεθεί στις υφιστάμενες υπηρεσίες και να διευκολύνει την κοινωνική ένταξη των ατόμων με ανάγκες υποστήριξης.
- Πρέπει να ενισχυθούν η επαγγελματική και η έκτακτη ανάδοχη φροντίδα.
- Τα ηλικιακά όρια για τους ανάδοχους γονείς στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο θα πρέπει να καταργηθούν, καθώς παρεμποδίζουν την ανάπτυξη της ανάδοχης φροντίδας.

Συμπεράσματα και συστάσεις

- Η αποϊδρυματοποίηση πρέπει να συνοδευτεί από προσεκτικό σχεδιασμό και επαρκή κάλυψη με πόρους, ώστε να είναι δυνατή η πρόβλεψη μιας σειράς υπηρεσιών υποστήριξης για τα άτομα και τις οικογένειές τους σε όλα τα επίπεδα.
- Οι κοινωνικές υπηρεσίες για τον προσδιορισμό και την υποστήριξη των οικογενειών που διατρέχουν κίνδυνο πρέπει να αναπτυχθούν περισσότερο σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης. Πρέπει να δημιουργηθεί ένα δίκτυο υπηρεσιών υποστήριξης για τις βιολογικές οικογένειες, την

αποτροπή περιστατικών κακοποίησης/παραμέλησης και ιδρυματοποίησης παιδιών και την ενθάρρυνση της επανασύνδεσης των παιδιών με τη βιολογική τους οικογένεια. Πρέπει να δημιουργηθούν διασυνδέσεις και συνεργασίες μεταξύ όλων των παραγόντων των υπηρεσιών παιδικής προστασίας.

Σελίδα | 24

- Οι διαδικασίες για την τοποθέτηση σε ανάδοχη φροντίδα πρέπει να βελτιωθούν, καθώς φαίνεται να υπάρχει γενική έλλειψη συντονισμού, ενώ δεν προβλέπεται η παροχή επαρκών υπηρεσιών σε όλες τις φάσεις που συνδέονται με την τοποθέτηση παιδιών σε ανάδοχη φροντίδα. Πριν, κατά και μετά την τοποθέτηση σε ανάδοχη φροντίδα, καθώς και στην περίπτωση διακοπής της ανάδοχης φροντίδας, το παιδί πολύ συχνά μένει χωρίς μηχανισμούς προστασίας και ασφάλειας, με αποτέλεσμα να είναι εξαιρετικά ευάλωτο.
- Πρέπει να καθιερωθούν κατάλληλες διαδικασίες για την απευθείας τοποθέτηση των παιδιών σε εναλλακτική ανάδοχη φροντίδα και όχι σε νοσοκομεία ή/και ιδρύματα. Πρέπει να πραγματοποιηθούν δράσεις ευαισθητοποίησης, ώστε να αυξηθεί η διαθεσιμότητα ανάδοχων οικογενειών, ενώ θα πρέπει επίσης να ενεργοποιηθούν η έκτακτη ανάδοχη φροντίδα, η επαγγελματική ανάδοχη φροντίδα και οι μεταβατικές υπηρεσίες βραχυχρόνιας διαμονής (έως και δύο μήνες).
- Πρέπει να προβλεφθεί η ανάπτυξη δομών υποστηριζόμενης διαβίωσης για εφήβους, με την παράλληλη ανάπτυξη ενός προγράμματος προετοιμασίας για την ανεξάρτητη διαβίωση.
- Πρέπει να αναπτυχθούν υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας για τα παιδιά που δεν θα μεταβούν ούτε σε υιοθεσία ούτε σε ανάδοχη φροντίδα.
- Πρέπει να αναπτυχθεί ένα πλαίσιο υψηλής ποιότητας καθώς και κανονισμοί ποιότητας που να ευθυγραμμίζονται με διεθνείς συμβάσεις για τα δικαιώματα των παιδιών και θα διέπουν τη λειτουργία των υπηρεσιών φιλοξενίας παιδιών. Πρέπει να θεσπιστούν μηχανισμοί για την εποπτεία κλειστών δομών φροντίδας παιδιών και της συμμόρφωσης με συγκεκριμένες απαιτήσεις λειτουργίας. Πρέπει να εξασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή και η επαρκής εκπαίδευση πάνω σε ένα συνεκτικό και κοινό πρωτόκολλο για τη διαχείριση περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών σε κοινωνικές υπηρεσίες.
- Το προσωπικό που εργάζεται σε κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει να λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση, αλλά και την υποστήριξη που χρειάζεται ώστε να εφαρμόσει τις γνώσεις που απέκτησε στις καθημερινές του δραστηριότητες.

- Η ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και ιδίως με το άρθρο 19 για το δικαίωμα των ατόμων να ζουν ανεξάρτητα και να αποτελούν μέλη της κοινότητας. Ωστόσο, πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή σε όλα τα υπόλοιπα άρθρα που αφορούν τη συμμετοχή στην κοινωνία, όπως το άρθρο 24 για την Εκπαίδευση, το άρθρο 27 για την Εργασία και την Απασχόληση και το άρθρο 25 για την Υγεία.
- Για κάθε άτομο με αναπηρία πρέπει να αναπτύσσεται ένα εξατομικευμένο σχέδιο που ανταποκρίνεται στις προσωπικές του ανάγκες. Είναι σημαντικό να δίνεται στα άτομα η ευελιξία να επιλέξουν τις υπηρεσίες που χρειάζονται.
- Η προετοιμασία για τη μετάβαση των ατόμων με αναπηρία είναι εξίσου σημαντική με την ίδια τη διαδικασία της μετάβασης. Πρέπει να προβλεφθεί ο σχεδιασμός και η προετοιμασία για τη συμμετοχή των ατόμων αυτών στην επαγγελματική κατάρτιση, την απασχόληση και την εκπαίδευση.
- Η αποϊδρυματοποίηση δεν είναι δυνατή χωρίς την ανάπτυξη υπηρεσιών υποστήριξης, οι οποίες θα τίθενται στη διάθεση των ατόμων. Η υποστήριξη πρέπει να αποτελεί βασικό στοιχείο για την προώθηση της ένταξης και της συμμετοχής.
- Η πρόσβαση στην εκπαίδευση θα υποστηρίξει την ανάπτυξη των ικανοτήτων των ατόμων με αναπηρία και θα τους προσφέρει μια πιο γερή βάση για την είσοδο στην αγορά εργασίας. Η απασχόληση των ατόμων με αναπηρία αποτελεί βασική προτεραιότητα, καθώς η αποϊδρυματοποίηση δεν μπορεί να προβλεφθεί χωρίς την ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρίες στον κόσμο της απασχόλησης.
- Τα προγράμματα προσωπικής βοήθειας ενδέχεται να υποστηρίξουν επίσης την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία.
- Η δικαιοπρακτική ικανότητα των ατόμων με αναπηρία είναι εξίσου σημαντική, επομένως θα πρέπει να αναπτυχθούν υπηρεσίες που προωθούν προσεγγίσεις υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων.

Παράρτημα Ι: Υπόδειγμα 1. Διαβουλεύσεις με εκπροσώπους φορέων στην Ελλάδα

1.1 Φορείς για τα παιδιά

Σελίδα | 26

Στόχος: Ανταλλαγή απόψεων, συγκέντρωση πληροφοριών που λείπουν, εξέταση της γνώμης των φορέων, ανεπίσημος διάλογος με οργανώσεις βάσης με έδρα στην Ελλάδα

Προτεινόμενη θεματολογία:

- Πληροφορίες σχετικά με το έργο της αποϊδρυματοποίησης
- Εντοπισμός κενών/ζητημάτων:
 - a. Σε επίπεδο πολιτικής
 - b. Υπηρεσίες παιδικής προστασίας
- Γενικές συστάσεις για τα σχετικά ζητήματα:
 - a. Σε επίπεδο πολιτικής
 - b. Υπηρεσίες παιδικής προστασίας
- Εκπαιδευτικό υλικό που προτείνεται
- Πρόσκληση στη συνάντηση του Σεπτεμβρίου

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

1. Ποιες ενέργειες έχουν γίνει έως τώρα για τα παιδιά στο πλαίσιο της αποϊδρυματοποίησης στην Ελλάδα;
2. Ποιες αλλαγές έχουν πραγματοποιηθεί πρόσφατα σε επίπεδο πολιτικής; Πώς έχουν επηρεάσει την παροχή υπηρεσιών για παιδιά;
3. Ποιες υπηρεσίες ή πρωτοβουλίες έχουν αναπτυχθεί βάσει του νέου νόμου για την αναδοχή; Ποια είναι η κατάσταση στην Ελλάδα;
4. Ποιοι τύποι υπηρεσιών υπάρχουν στην Ελλάδα για την υποστήριξη παιδιών και οικογενειών, για την αποφυγή του χωρισμού και την προώθηση της επανασύνδεσης;
5. Τι συμβαίνει αφού απομακρυνθεί ένα παιδί από την οικογένειά του; Ποια είναι η διαδικασία πριν, κατά ή μετά την απομάκρυνση; Αναδοχή/Υιοθεσία;
6. Ποια είναι τα κύρια κενά στις υπηρεσίες στην Ελλάδα σήμερα και ποιος τύπος υπηρεσιών/πρωτοβουλιών πρέπει να αναπτυχθεί; (πρόβλημα-λύση)
7. Υπάρχουν σήμερα σε υπηρεσίες στην Ελλάδα μοντέλα ορθών πρακτικών τα οποία πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω και να προωθηθούν;
8. Μπορείτε να μας δώσετε πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα εκπαίδευσης που αναπτύσσουμε; Γνωρίζετε κάποιο εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε πρόσφατα στην Ελλάδα ή σε άλλες χώρες για την εκπαίδευση επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά;
9. Θα σας ενδιέφερε να συμμετάσχετε σε μια συνάντηση τον Σεπτέμβριο;